

دبیرستان علوی و فعالیت‌های سیاسی آن

۱۶ اسفند ۱۴۰۳ ساعت ۱۰:۳۱

دبیرستان علوی در ابتدا یک مدرسه معمولی برای آموزش دانش آموزان بود؛ اما بسیاری از دانش آموزان و مدرسان آن جزء فعالان سیاسی بودند. به عنوان نمونه کرباسچیان از جمله افرادی بود که بعد از ترور رزم آرا مدتی توسط حکومت دستگیر شد.

مدارس یکی از کانون‌های مهم مبارزات سیاسی انقلابیون در دوره حکومت پهلوی دوم محسوب می‌شدند. علاوه بر این، دانش آموزان که از همان دوره نوجوانی و جوانی با آموزه‌های سیاسی مختلف، به عمق فساد سیاسی و اقتصادی حکومت پی برده بودند، در کنار تحصیل، فعالیت‌های سیاسی گسترده‌ای داشتند. در کنار این موارد، بسیاری از روحانیون و فعالان سیاسی نیز با مدرسین این مدرسه در ارتباط بودند و یا دروس اخلاقی و سیاسی را تدریس می‌کردند. با توجه به این موارد، مدارس زیادی وجود داشتند که کارکرد اصلی آنها سیاسی بود. مدرسه یا دبیرستان علوی از جمله این مدارس است که در دوره پهلوی به دلیل فعالیت‌ها و آموزه‌های اخلاقی و سیاسی گسترده به مدرسه‌ای مهم تبدیل شده بود. با توجه به این مقدمه در ادامه به بخشی از فعالیت‌های سیاسی این مدرسه پرداخته می‌شود.

مدرسه علوی و تاسیس آن

دبیرستان علوی در سال ۱۳۳۵ تاسیس شد. در رابطه با موسس مدرسه علوی از شخصی به نام رضا روزبه نام برده شده است. وی خود از مدرسین این دبیرستان بود و تمام عمرش را صرف انسان‌سازی کرد. استاد روزبه در کنار تحقیقات گسترده در زمینه فیزیک، بر معارف اسلامی و فقه و اصول تسلط کافی داشت. وی مکاسب و رسائل (از دروس حوزوی) را به خوبی می‌دانست و با ادبیات عرب و زبان فرانسه کاملاً آشنا بود. [۱](#) البته علاوه بر آقای روزبه از آقایان علی اصغر کرباسچیان و هادی مقدس تهرانی نیز به عنوان سایر موسسین مدرسه یاد شده است. حتی در برخی از منابع از علی اصغر کرباسچیان معروف به استاد علامه کرباسچیان به عنوان موسس اصلی مدرسه نام برده شده است. در این رابطه آمده است که مقدمات تاسیس مدرسه در سال ۱۳۳۴ از سوی استاد کرباسچیان فراهم شد و مقدس تهرانی نیز در این پروژه فرهنگی مشارکت داشت. در نهایت وقتی مدرسه در سال ۱۳۳۵ تاسیس شد، کرباسچیان از رضا روزبه برای تدریس و نیز تکمیل این پروژه دعوت به همکاری کرد. البته بعدها در کنار دبیرستان، دبستان و مدرسه راهنمایی علوی نیز شکل گرفت.

فعالیت‌های سیاسی دبیرستان علوی

دبیرستان علوی در ابتدا یک مدرسه معمولی برای آموزش دانش آموزان بود؛ اما بسیاری از دانش آموزان و مدرسان آن جزء فعالان

سیاسی بودند. به عنوان نمونه کرباسچیان از جمله افرادی بود که بعد از ترور رزم آرا مدتی توسط حکومت دستگیر شد. گفته می‌شد او با فداییان اسلام در ترور رزم آرا مشارکت داشته است. بر این اساس پس از شروع محاکمات نواب صفوی و یارانش، که در دادگاه نظامی به طور سرری و بدون حضور تماشاچی تشکیل شد و در مدت زمان کوتاهی به سرعت خاتمه یافت، اعلام گردید که دکتر مظفر بقایی، حسین مکی، سید محمود نریمان، علی زهری، عبدالقدیر آزاد، دکتر علی شایگان، کرباسچیان و چند نفر دیگر به اتهام معاونت در قتل رزم آرا دستگیر شده‌اند؛ این عده پس از مدتی آزاد شدند.^[۲] البته ترور رزم آرا و دستگیری کرباسچیان به دوره قبل از تاسیس مدرسه بازمی‌گردد. با این حال کرباسچیان بعد از تاسیس مدرسه نیز در بسیاری از وقایع سیاسی از جمله قیام ۱۵ خرداد ۱۳۴۲ نیز مشارکت داشت. علاوه بر کرباسچیان می‌توان نام دیگر مدرسین این مدرسه را نیز در رویدادهایی همچون قیام ۱۵ خرداد ۱۳۴۲ مشاهده کرد. در خاطرات یکی از شرکت کنندگان در این قیام آمده است: «یکی از افرادی که در این تظاهرات شعارها را سازماندهی می‌کرد، حاج آقای حسینی، مجری برنامه اخلاق در خانواده بود که در آن زمان دبیر درس دینی ما در مدرسه علوی بود.»^[۳]

دبیرستان علوی مقارن با پیروزی انقلاب

دبیرستان علوی از همان زمان تاسیس به مدرسه‌ای مهم تبدیل شد. البته ناگفته نماند که بخشی از شهرت این مدرسه به دلیل اهتمام موسسین آن در انتقال آموزه‌های دینی و اخلاقی بود. در واقع موسسین مدرسه درصدد بودند با تاسیس این مدرسه به پدران و مادرانی که دغدغه آموزش اصول اخلاقی و مذهبی فرزندان خود را در مدارس داشتند کمک نمایند؛ زیرا اکثر مدارسی که در آن دوره شکل گرفته بودند به سبک غربی اداره می‌شدند. اما مدرسه علوی مدعی بود مدرسه‌ای با اصول اسلامی- ایرانی است. چنانچه به عنوان نمونه علامه به موضوع حق الناس اهمیت زیادی می‌داد و در این وادی نیز از تاثیر الگوسازی برای دانش آموزان غفلت نمی‌ورزید. او معتقد بود: از طرف دیگر معلّمان باید روی مساله حق الناس حساس باشند؛ چون عمل و قول معلم برای دانش آموزان الگوست؛ مثلاً معلّمی که از مداد دانش آموزان بدون اجازه آنها حتی برای امور کلاس و مدرسه استفاده نمی‌کند، شاگردانش حق الناس را بیشتر رعایت می‌کنند.^[۴]

در بطن این بعد از آموزش، اصول سیاسی نیز پنهان بود؛ زیرا ماهیت ضد اخلاقی حکومت را در نزد دانش آموزان پررنگ می‌کرد. با این حال جدا از آموزه‌های اخلاقی، این مدرسه همزمان با پیروزی انقلاب و ورود امام خمینی به کشور، شهرت بیشتری یافت. بر این اساس امام بعد از ورود به کشور ابتدا به مدرسه رفاه رفت؛ اما کمی بعد مقر امام و ستاد اداره منزلشان به مدرسه علوی که نزدیک مدرسه رفاه در نزدیکی میدان بهارستان یعنی در شرق آن قرار داشت منتقل شد. بنابراین مشتاقان امام از روز سیزدهم بهمن به بعد از در شرقی مدرسه علوی که به کوچه بن بستی در خیابان ایران باز می‌شد وارد حیاط شده و حضرت امام در کنار پنجره ساختمان به ابراز احساسات آنان پاسخ می‌گفت.^[۵] این موضوع نیز باعث شد تا مدرسه علوی به مدرسه‌ای مهم و تاریخی در اذهان انقلابیون تبدیل شود.

سخن نهایی

مدرسه علوی محل ورود اساتید و معلمان مذهبی متعددی بود. بسیاری از معلمان این مدرسه از مبارزان انقلاب اسلامی بودند و نه تنها خود در بسیاری از وقایع سیاسی ضد حکومتی مشارکت داشتند؛ بلکه دانش آموزان را نیز به مبارزه علیه حکومت تشویق

می‌کردند. این مدرسه آموزه‌های خود را بر پایه دو بعد تئوریک و عملی قرار داده بود. در بعد تئوریک، اصولی اخلاقی و سیاسی آموزش داده می‌شد و در بعد عملی نیز روش مبارزاتی با حکومت آموزش داده می‌شد. این روش آموزشی باعث شده بود تا این مدرسه همواره تحت نظر ساواک قرار داشته باشد. اما علیرغم اعمال کنترل از سوی ساواک، دبیرستان علوی توانست به یکی از مدارس مهم در تبیین و انتقال آموزه‌های اخلاقی و سیاسی تبدیل شود.

[۱] - روز شمار تاریخ، اصفهان، واحد تحقیقات مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان، ۱۳۹۰، ص ۶۳۲

[۲] - سازمان مجاهدین خلق پیدایی تا فرجام (۱۳۴۴-۱۳۸۴)، جلد ۱، تهران، موسسه مطالعات و پژوهش‌های سیاسی، ۱۳۸۴، ص

۱۲۷

[۳] - احمد منصوری، خاطرات احمد منصوری، تهران، مرکز اسناد انقلاب اسلامی، ۳۸۹، ص ۳۵-۳۶

[۴] - سید محمد بنی هاشمی، تربیت آرمانی گذری بر اهداف، راهبردها و شیوه‌های تربیتی با الهام از سیره استاد علامه ی

کرباسچیان و استاد روزبه (رحمه‌الله، بی‌جا، بی‌نا، ۱۳۸۹، ص ۱۶۷

[۵] - جمعی از نویسندگان، بانک جامع مقالات امام خمینی، اصفهان، مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان، ۱۳۹۰، ص ۲۴۱

آدرس مطلب :

<https://www.cafetarikh.com/news/5021> سیاسی-های-فعالیت-علوی-دبیرستان/